

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ
ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МАДАНИЯТ
МИНИСТРЛИГИНИНГ ОРГАНИ

26 МАРТ — СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИ КУНИ

ИЖОД БОР ЭКАН, МУАММО БОР

Ўзбекистон ССР Театр арбоблари союзининг раиси, СССР халқ артисти Бернора Қориевнинг СССР халқ депутатлиги номзоди кўрсатишда. Муҳаббат билан танили рақоса қузурда бўлди.

— Бернора Раҳмонова, янги кўламли рақоса қузурда бўлди. Янги рақоса қузурда бўлди. Янги рақоса қузурда бўлди.

— Илгарги депутатлар фаолиятини ўйласам, турғунлик даври кўз олдима бундан буй-баста билан гавдаланади. Депутат номи уларнинг шахсияти учун бир безак эди, холос. Ҳа, бугун бу ҳақда очки айтиш керак. Хўш, улар томонидан депутат саноати ва актёрлар олдига турган муаммоларнинг қай бири ҳал этилди?

— Илгарги депутатлар фаолиятини ўйласам, турғунлик даври кўз олдима бундан буй-баста билан гавдаланади. Депутат номи уларнинг шахсияти учун бир безак эди, холос. Ҳа, бугун бу ҳақда очки айтиш керак. Хўш, улар томонидан депутат саноати ва актёрлар олдига турган муаммоларнинг қай бири ҳал этилди?

театрларида кадрлар кўнми-сизилгига барҳам бериш, бунинг учун ижодкорларга уй-жойлар қуриш керак. Области раҳбарлари театрға, сахна саноатига қанон эътибор билан қарайдилар? Агар актёрлар райком аъзоси, район, область Советлари депутат қилиб сайланса, уларнинг масъулияти ошади. Бундан саноатимиз фақатгина фойда топиши мумкин. Области раҳбарлари райком, область комитетлари фақат хўжалик ишлари билан машғул бўлишса, театр ҳам ўзинча фаолият кўрсатса, саноатда ўзгартиш бўлиши мумкин. Бўлажак депутатлар бу сингари муаммоларни партиа ва совет ташкилотлари олдига қонуний статус билан қўйиладиган қўйдилар. Хуллас, депутат фаолияти энди амалий иши билан боғланади.

СССР ФАҲЛАР АКАДЕМИЯСИГА МУРОЖААТ

Мухтарам дўстлар!
Биз, адаблар, сизларни жаҳондаги энг нуфузли илм-фан ташкилотларидан бирининг вакиллари сифатида беихоҳ қадраймиз. Сизларнинг шақ-шўҳасиз катта хизматларингизни санаб ўтиришнин ҳожати йўқ, фақат совет олимлари касосини ўзлаштириш борасида эришган ютуқларини яна бир бор эслаб ўтишнин ўзи кифоя.

Аммо шундай номуносиблик ҳам бор: сўнги ўн йиллар мобайнида Ватан имиз территориялари ва табиий бойликларини ўзлаштиришда хато ва янгиликларга ҳам йўл қўйилдики, уларнинг оқибатлари эндиликда табиийлик аниқ-равшан бўлиб турибди. Кўп ҳолларда эса экологик жиддатни ўнглаб бўлмади асортлар қилиб чиқди. Бир йўналишда сўзсиз ва тамоман арирли оғри-этибор қозона бориб, бошқа соҳа-ларда, айтилдики, истисносив барча совет республикалари тақдирига бевосита таъдор соҳаларда фан ўзининг нуфузини йўқотиб қўйилмапти! Бундай республикаларнинг баъзи бирлари, масалан, Қорақалғистон АССР ҳолоқат ёқосига келиб қолмадики! Академия Байкал учун етەرли гамхўрлик қила оладими? Ладога учунми?

Ва умуман — қаврни, мамлакатининг қайси региондаги ҳаёт муҳитини бешикка деб айта оламиз?
Сўнги йилларда жамоатчилик бир неча марта Фанлар академияси табиатдан фойдаланиш билан боғлиқ масалалар ва муаммоларни ҳал этишда нопринципал позицияларда турганлигининг шохиди бўлди.

Иш тақрибангизда маҳкамавий манфаатлардан келиб чиққан асосий режа сифатида сизлар томонингиздан рад этилган лойиҳалар кўпми, бунга тесқари ҳоллар, яъни сизлар маъқуллаган ва орадан бир неча йил ўтиб, ҳатто ундан ҳам илгари иқтисодий бетаъинлиги фош бўлиб қолган, жамоатининг нормал ҳаётини ва саноатини талабларига жавоб бермаган лойиҳаларнинг саноғи борми?

Қанчадан-қанча АЭС ва ГЭСларнинг лойиҳаларини, жамоатчилик томонидан қораланган ва ҳукумат бекор қилган Шимол дарёлари сувининг бир қисмини Волгага, Обни — Орёлбўёғга, Дунайни Днепрға бурши ёки Қорабўёғга, Каспийдан ажратиб лойиҳаларини эслашнин ўзи етарли. Хўш, Волга — Чорғой канали масаласида чи, бу лойиҳани илгари суршида Фанлар академияси қандай позицияни ишол қилёттир?

Бектиб савод турилди: нега Фанлар академияси бу ва бошқа кўпгина катolikларни совет жамоатчилигига тушунтириб бермапти, нега янгилик қарорлар учун биринчи навбатда жавобгар бўлган олимларнинг номлари тилга олинмаёттир?

Партия бунинг учун алақачон куч ва ирода топа олди. Сизлар-чи, ҳурматли олимлар!

Фанлар академиямиз ҳанузга қадар халққа Чернобыль фалокати оқибатида келиб чиққан инсон ва табиат ресурслари фожиасининг тўла ва объектив манзарасини бергани йўқ; амалда у нафақат Орол фожисидан четда турибди, шу билан бирга 30 миллионга яқин аҳоли яшовчи бу регионда эш берган аҳоли ҳақида бизга бор ҳақиқатни ҳам айтмапти, ерларнинг унумдорлигини ахшилаш деб ном олган тадбирлар натижасида қанча ўрмон ва ер бой берилгани хусусида лом-мим демаяпти, барча регионлардаги сув ва ҳавонинг булғаниши, шунингдек, бизнинг фахрини бўлмиш мейморчилик ва саноатга доир абадий айрон этилган тарихий обидалар ҳақидаги аниқ маълумотларни маълум қилмапти. Бизда ҳанузга қадар СССРнинг экологик ҳаритаси ҳам йўқ.

Эҳтимол, Фанлар академияси бундай маълумотларга эга эмасдир! У ҳолда, иқдор бўлайликми, бу нарса академиянинг шаънига номуносибдир.

АНЪАНАВИЙ НАВОИЙХОНЛИК КУНЛАРИ

Кеча пойтахтимизнинг шоирлар хиббонига юлаб шоирлар, ёзувчилар, олимлар йиғилди. Бу ерда аънавий навоийхонлик кунларининг тантанали очилиши бўлди. Алишер Навоий ҳайкали пойга гулчамбарлар қўйилди.

«ҚўЛИНГИЗ ПОК, КўНЛИНГИЗ ОҚМИ?»

«ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЕТИ ВА САЊАТИ», 1988 ЙИЛ, 2 ДЕКАБРЬ

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги И. Хушевнинг «Қўлингиз пок, кўнлингиз оқми?» мақола-сида баён этилган Самарқанд шаҳар 3-туғуруқхона-сида носоглом вазиет вужудга келганлиги тўғрисидаги фактларни текшириб, қўйидагиларни маълум қилди:

Мақолада Самарқанд области соғлиқни сақлаш органлари раҳбар кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишда ҳамда медицина коллежияларини ўртасида тарбиявий ишларни ташкил қилишда хато ва камчиликлар очиб ташланган. Шунингдек, юзага келган вазиетни баҳолашда туғуруқхона фаолиятини ўрганган мутахассислар томонидан бир ёлдамликка йўл қўйилгани ҳам тўғри кўрсатилган.

Хозирги кунда Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги маҳаллий органлар билан ҳамкорликда туғуруқхонадаги вазиетни тўбдан ахшиллаш учун қатор амалий тадбирлар белгиладди.

«ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЕТИ ВА САЊАТИ» ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

Актёр... У роль ижро этаётганда томошбин унинг актёр эканлигини, сахнада спектакль кўрсатилаётганини унутсин. Шунда уни ҳеч қандай унвоиларсиз ҳам, лауреатлик нишонларисиз ҳам халқ севадиган бўлади. Актёр учун энг буюк фазиет шу. Агар у унвоил, орден ва медаллар қўлига айланса, ўз ишига, бу ролни ўйнасама фалон мукофотини олишини мумкин, деган тушунча билан ёндашса, ҳеч қачон яхши актёр бўлолмайди.

Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрининг актрисаси Гулчеҳра Иброҳимбекова ундай актёрлар тоифасига кирмайди. У 1973 йилда Тошкент театр ва рассомлик саноати институтини тугатиб, театрга келган эди. Шундан буён қарийб ўн олти йил ўтди. Ўн олти йилда у ўнлаб ёрқин образлар яратди. «Қароқчи»да Амалия, «Қалб олови»да Белкина, «Қор маликаси»да Қорқиз, «Истеҳком»да Салтанат, «Соқов рицар»да Жанетта, «Парвона»да Назоқат, «Олтин девор»да Зухра, «Йўлчи Юлдуз»да Гуласал ва «Абдулла Қодирийнинг ўтган кунлари»да Зайнаб бўлиб сахнага чиқди. Ҳар бир ролни ўзинга хос ижро эта олди.

СУРАТДА: Г. Иброҳимбекова
С. МАҲКАМОВ ФОТОСИ

ЎҚУВ ҚўЛЛАНМАЛАРИ ЕТАРЛИМИ?

Ўзбекистон болаларга мўлжаллаб чиқарилаётган китоблар бўйича бошқа қардош республикалардан нега орада қолмоқда? Биз ҳеч қачон бунинг асл сабабларини ўйлаб кўраимизми? Меннингча, бугунги мактаб ўқувчиларининг келажакда ҳақиқа қайғурмаслик, уларнинг маънавий эҳтиёжлари билан ҳисоблашмаслик кеңириб бўлмас хато. Афсуски, бу борадаги муаммоларимиз охири-тохири ётибдики, кўпгина ҳолларда уларни билмасликка оламиз.

МУҲАРРИРГА МАКТУБЛАР

Мана бир мисол. Бутун фаолияти республикамизнинг барча мактаблари, олий ва ўрта махсус билим юрталари учун турли дарелик ҳамда ўқув қўлланмалари етказиб беришга иштирослашган «Ўқитувчи» нашриётида 1987 йилнинг охирида ёзувчи Юлиана Семёновнинг рус тилида «Ваҳорнинг ўн етти лаҳзаси» ва «Ранс учун бомба» романлари (уларнинг ҳар бири 16—18 босма табоқ ҳажмида, 400 минг нусхадан) босилган. Шу китобларнинг бир-бирида нашриёт 1987, 1988 йилларда А. Беляевнинг «Қўн-қўн» (русча), М. Твеннинг «Том Совер ва Гекльберри Финнинг саргашлари», А. Куприннинг «Хикоя ва қиссалари», А. Чеховнинг «Хикоялари», Ж. Голсуорсининг «Фарсайтлар ҳақида сага» (хаммаси рус тилида) китобларини ҳам ҳеч этаётганлигини маълум қилган. Китоб дўкнларини айлансангиз, ҳақиқатдан ҳам, бу асарлар жуда кўплаб нусхадан босилганлигининг гувоҳи бўласиз.

Мен бу билан юқоридаги ёзувчиларнинг асарларини камситмоқчи эмасман. Лекин аҳолисининг кўпчилиги қишлоқларда истиқомат қилаётган бизнинг республикамиз учун бу наслар шу қадар зарурдирми? Ахир нашриёт ўзининг энг асосий вазифасини четлаб ўтиб, ҳеч қандай ортиқча меҳнат талаб қилмайдиган тайёр асарларни босишга бу даражада киришиб кетганлигини қандай изоҳлаш мумкин?

Турғунлик даврида деярли ҳамма нашриётлар квартал ва йиллик планларини энгай олишмасда, улар «бозори қақон» китобларини оммавий нусхаларда чоп этишиб, магазин оморлари ва пештахталарда тақдирини куттиб ётаверадиган китобларнинг ўрнини тўлдиршарди. Афсуски, «Ўқитувчи» нашриёти бу «тажриба»дан ҳануз воз кечмаган кўринади. Ўзбекистон ССР Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети раҳбарлари ҳам оқилона иш тутишса, фойдалан ҳоли бўлмасди.

ДУНЁДАГИ
АЗҶАБДИР

Милён йил хилқатдан худо ахтариб,
Худосин топмаган халойиқ жимдир...
Қалбада иштибоҳ, бошин кўтариб
Фалакка ким боқса, менинг қавминдир.

Эркинни қўлингдан олмоқ учун, бас,
Ҳамиша қиличлар қиндан чиққандир...
Кимки ҳур эмас — ул тақводор эмас,
Ким эркин йўқотса — диндан
чиққандир.

ИЛОҲИЙ САБОҚ

Еттинчи фалакдан иноят бўлди,
Заминга йўлади фаришталарни.
«Мозийни туш кўрган бандани ўлдир,
Уз мозий боғланган бор ришталарни».

Фаришталар секин заминга қўнди,
Боқсалар, заминда минг-минглаб
ришта.
Бир фаришта дарҳол қиличга дўнди,
Қайчиға айланди битта фаришта.

Улар бир-бирига бермас эди гал,
Ҳар икки фаришта бир ҳолга ҳайрон:
Нега ришталарни кесгани маҳал
Тизиллаб оқади ришталардан қон?

Фалакдан янгради янги бир фатво:
«Энди пешанадан артингиз терни.
Беҳуда қон тўкиб юргунча сиз то,
Илоҳий заботга чевиригиз ерни!»

Нима қилсин энди фаришта шўрлик,
Илоҳий забондан сабоқ бошлади.
Бу сабоқ зўр эди, ҳар битта ерлик
Узи ўз риштасин кесиб ташлади...

отди, эъ
р, уйғонинг...

йўлса агар,
тинчи арши,
бдан чиқар,
а қарши.

акдан,
зойил,
лакда,
Азройил.

суйган,
қук аро,
уйган —
а, фуқаро.

г сазойи,
ёвосин дейман,
аб каби савдойи,
ди даҳрийман.

г муқаддас дин,
аги олий мазҳабдир.
лар шунчаки таскин,
лар шунчаки гапдир.

вофга лойиқ,
худодир.
қилмас, йўқ,
бунга қодир.

Янги журнал келди
Т. ҲАМРОҚУЛОВ фотоси

«Оқ йўл!» деган гўзал тилак осғилқ
Нақд ахмалак бу йўл — текис
ва равон.

Оқ бу йўл, оқ, бу йўл бунчалар
силлиқ,
Оқ бу йўл, оқ, бу йўл бунча фаровон.
Бу йўлда автолар қушдек еларлар
Сезмасдан ҳорганлар-толганларини.
Ажнанийлар тилло тўлаб келарлар
Бир кўрай деб омон қолганларини.
Хоки пок ришталарни қилиб
майда тош
Билмам, қай бир жирқанч
орзу ушалган.
Сизга мен бир сирни қилиб

кетай фош,
Хева йўлларига имон тўшалган.
Ялт-юлт қолиб кетар кент,
ўрамлар зор
Ҳар бир жон йилдирим,
ўқдек бу йўлда.

Гилдирак остида мовий осмон бор,
Қаро ер мутлақо йўқдек бу йўлда.
Бехабар еламиз, бамисли жайрон
Босқилаб муаззам харобаларини.
Боболар кўрса кўп қоларди ҳайрон
Бу сўқир, антиқа аробаларини.
Бу йўлда янглишак бўламиз пачоқ,
Бир ўйлаб кўрайлик — қайдан?

Қайга биз?
Кетмоқда даҳшатли бир қувлашмақоқ
Қандай тугар ҳаёт-мамонт пойгамиз.
Еламиз, еламиз сарсон, муттасил,
Курб етмас босмоққа

юраклар ҳоврин.
Бу йўлда бировнинг мақсади манзил,
Бу йўлда бировнинг

мақсади — соврин.
Қилт этмай еламиз. Ҳар учқур жусса
Момик ўриндиққа маҳкам ёпишар.
«Жигули» файласуф... қанча тез учса,
Заминга шу қадар қаттиқ қапишар.
Андишасиз олиб борамиз ҳамон
Бу йўл, ахир, ҳаёт. Бу йўл тирикдир.
Йўл эмас бу йўл, йўқ, келажак томон
Азиз вужудлардан бўлган кўприқдир.
Хева — юрагимиз!

Лекин — ярми йўқ,
Маънос эгилади мағрур бошимиз.
Қулатса келажак бизни... борми-йўқ
Йўлга тўшалмоққа лойиқ тошимиз?!

УЗОҚДАН ТЎҶ қизил рангдаги «Инарус»
кўринди. Томи қийшайган бекат соясига
турли алпозда ўтирган йўловчилар илдам
кўзгаллишди. Йўл ёқасига чиқишди. Автобус
келиб тўхтади билан ҳамма ўзини эшикка
урди. Аммо қора, йўғон билакли кимса эшикка
кўндаланг бўлди.

— Катта? — деди у эшикка биринчи бўлиб
оёқ қўйган йигитнинг елкасидан итариб. —
Қатта сукуливоссан?

Йигит довдираб борадиган жойини айтиди.
Йўғон билак йўқ деган маънода бош чайқайди.
— Фақат Тошкентга борувчилар чиқсин!
Рауф кўлида китоб тўлдирилган оғир сумка,
ўртада сиқилиб, гарангисиб турарди. Қолиб
кетишдан қўриқиб жон ҳолатда қичқириб
юборди.

— Амаки, мен Тошкан бораман!
— Чиқ!
Рауф бир амаллаб эшикка етиб олди. Йўғон
билак хил четга сурилиб, уни қўлтиги
остидан ўтказиб юборди-да, эшикни ёпти.
Рудда бепарво сигарет тутатиб ўтирган ше-
ригига ҳайда, дея имо қилиб, Рауфга юз-
ланди:

— Қаққаймай, ўртага ўт, бўш жой бор.
Йигитча қисиниб-қимтиниб ўртага юрди.
Аллақандай журнални ҳафсаласиз варақлаб
ўтирган бақалоқ, семиз амакининг қаватига
чўкди. Кейин ўриндан сал қўзғалиб, хижолат
аралаш салом берди. Семиз амаки бош ира-
габ қўйди. Кейин кўлидаги журнални буқлаб,
ўриндиқ «чўнтаги»га тиқди-да, унга бошдан-
оёқ кўз ташлади.

— Ўқингми?
— Ҳа.
Семиз амаки жойлашиброқ ўтирди.
— Бу... Ёлғиз йўлга чиқибсан? Шаҳар
жой... адашиб қолмайсизми? Шаҳар
жой... адашиб қолмайсизми? — Рауф унга
ажабсиниб боқди.

— Дуруст. Шаҳар кўрган болага ўхшайсан.
Бизди ўғлини бирор жойга ёлғиз юбориб бўл-
майди. Адашиб қолмайсизми? — Рауф унга
ўтган ҳафта қўйиб келганим, мана энди,
хабар олгани бораялман.

Унинг «шаҳар кўрган болага ўхшайсан»
деган гапи маъқул тушиб Рауф мамнун томоқ
қириб қўйди. Аслида эса шаҳар тугул район
марказиниям тузукроқ кўрмаган. Қиллоғи
тоғ ичкарасида — эрта кўздан то кўкламгача
довонни қор босиб ётади. Ёзда чеки-чегараси
йўқ юмуш... Ҳозир эса у шаҳарда ўқийдиган
амакиваччасини қора тортиган. Амакиваччаси
сўғи бор келишида, адресни бериб, лубой
таксидан илтимос қилсанг, обориб қўяди, деб
обдон тайинлаган.

— Энди, жиня, йўл узоқ, бундай гурун-
дан бер.
— Ниманиям гапирай, амаки.

Семиз амаки қаердансан, кимнинг ўғли бў-
ласан, фалончини танийсанми каби қатор
савол-жавоблардан сўнг сўради:

— Хўш, қайсинига тошпирмоқчисан?
— Пединститутга, — деди оғзини тўлдириб
Рауф.

— Э-э, семиз амакининг афти буришди,
— жиним суймагани — шу муаллимлик...
Ун-ун беш йил ичда мингги қатиги чиқиши
етмагандек, умрбод биринг икки бўлмайди.
Бунинг устига минг ўлиб-тирилсанг-да, ҳеч
ким сендан миннатдор бўлмайди. — Йигитча
унинг кўзларига саволмуз тикилиб қолди.
— Масалан, сен бир кун келиб катта одам
бўлиб кетсанг, муаллимларингни эслайсан-
ми?

— Нега эсламай? Бошқани эсламасам ҳам
Дониёрини ҳеч эсимдан чиқармайман.

— Дониёрини ким?
— Тарих ўқитувчимиз, — Рауфнинг ово-
зига ҳаяжон энди, — у менга, сенда ўқитув-
чиликка тугма талант бор, деган.
— Сен ишондинг?
— Нега ишонмай?
— Ҳай, отангни бели бақувватми?
— Нима?
— Отангни пули кўпми, деяман? — Вар-
моқларини бир-бирига ишқалади семиз
амаки.
— Таниш дейман, институтга жойлаб қў-
ядиган таниш борми?
— Йўқ, таниш йўқ... ўз кучим билан кира-
ман. Кирилмасам, янаги йил тагин бораман.
Барибир кираман.
— Мактабда яхши ўқитганимсан?
— Ҳамма қатори.

воқеани идрок этгунча бўлмай, йигит унинг
ёнига келиб қолди.
— Сизнинг билетингиз, уна?
Йигитнинг кўзлари индий ва синовчан қа-
далиб турарди. Рауф негадир ёлғон гапир-
олмади.
— Билетим йўқ... лекин пулини тўлаганман.
У шундай дея йигитга «дум» бўлиб келает-
ган йўғон билакка қаради. Йўғон билак, афти
газбадан гезарган, кўрсаткич бармоғини чак-
касига нуқиб, айлантирар эди. Рауфнинг қа-
ватига тик турган сариқ йигитча ҳам ростини
айтди. Шундан сўнг новча йигит йўғон билак-
ка бир қараб қўйди-да, улардан пастрга туши-
ни сўради:
— Нимага энди, — сариқ йигитчанинг напа-
лаги учди, — пулини тўлаганми?
— Ташвишланманг, кўп ушлаб турмаймиз.
Улар автобусдан тушиб, сал нарида — йўл

Нормурод НОРҚОБИЛОВ

ШУНЧИНИ ТАНОБИ

ҲИКОЯ

— Унда битта ақлли гапга қулоқ сол. —
Ҳамроҳи унинг озгингина тиззасига қўлини
қўйди. — Бу-у, математикадан қалайсан?
— Эмон эмас.
— Унда нархозга топшир.
— Нархоз? Унга қизиқмайман-да.
— Олаҳўржин бўйинига тушсин, ҳар балага
қизиқадиган бўласан, жиня, — семиз амаки
бир зум йўга толди. — Менга қара, нима де-
сам экан... ҳозир катта йўл бошида турибсан...
кейин пушаймон емаслик учун қадамни би-
либ, ўлчаб босиб керак. Агар нархозга топ-
ширсанг, йўқ деганда бир колхозга бугалтир
бўласан. Бу дегани ҳўжалиқнинг бир эмчаги
озингда, тортиқлаб- тортиқлаб эмаверсан.

«Эмчак» сўзини эшитиб, Рауфнинг кўнгли
айинди. Кўз ўнгиде ўтган йилги воқеа гавда-
ланди. Айни саратонда даштда турадиган
тоғасининга меҳмонга борганида ўшанда.
Даштда айланиб юриб, жарга бориб қолади.
Шунда беҳосдан нимани кўрди, дег. Жар ту-
бида бир ола эчки орқа оёқларини кериб,
сехрлангандай қотиб турар, бадбуруш, катта-
коч эчкилар уни ютоқиб-ютоқиб эмарди...
Шу-шу «эмчак» сўзини эшитса, сутни кўрса,
кўнгли озади.

У озгинда бемаза тупукини қаерга ташла-
ши билмай турганда автобус тўхтаб, тўрт-
беш одам чиқди. Рауф бир чолга жойини бу-
шатиб берди. Уриндан тураётган, оғзиндаги
киши билмас, оёғи остига туфлади.

Чол ҳам гурунғов экан, семиз амакининг
жони кирди.
Автобус иккинчи бор тўхтаб, хийла одам
олгандан сўнг, йўғон билак пул йиғишта туш-
ди. Савол бита: «Қаттан?»

Унинг қаршига келганда Рауф чўнтагидан
ўн сўмлик олиб узатди.
— Каттан?
— Томлесойдан.
Йўғон билак уч сўм қайтариб, нари ўтиб
кетди.

— Каттан?
...АВТОБУС ИЛКИС тўхтаганида Рауф чол
ўтирган ўриндиққа суйанганча мудрай
бошлаганди. Чўчи кўзларини очди. Йўғон
билак ташвишли қиёфада, эшик ёнида қоғоз
титкилаб турар, ора-сира ташқарига кўз таш-
лаб, шеригига нямдир уқтирарди. Бу орада
эшик оҳиста очилиб, у шопилганча пастрга
тушиб кетди. Шериги ўриндан туриб, йўловчи-
ларга юзланди:

— Ўртоқлар, биз ҳали билет сотганимиз
йўқ, келишимми?
Йўғон билак қалта енгил оқ қўйлаб кийган
новча йигитни бошлаб чиқди. Йигит чўнта-
гидан қизғиш муқовали ҳўжат чиқариб, ўзи-
ни таништирган бўлди-да, сўнг хўшмуомалалик
билан йўловчиларнинг билетини текшира бош-
лади.

Билети борлар билетини кўрсатишар, би-
лети йўқлар, ҳозиргина чиқдик, ҳали билет
сотишганича йўқ, дейишарди. Рауф бўлаётган

бўйида турган сариқ «Жигули» томон юрди-
лар. Новча йигит машина томига ўмганини
ташлаган кўйи иккала йигитчадан уни-буни
суриштирганча, қоғоз тўлдирганча киришди.
Йўғон билак бир пас унинг атрофида айланиб
турди-да, сўнгра ўнг қўли чўнтагига, ишшайиб,
йигитга бақамти келди.
— Ўртоқ Абдиев, ўзингизга жабр қилсанг,
— деди йигит қошларини чимириб. — Нар-
тирини?

Йўғон билак жаҳл билан қўлини бир сил-
тади-да, автобус томон гўзиллаб кетди. Кўп
ўтмай эркак-аёл аралаш ўн чоғли одамни бош-
лаб кетди. Улар орасида семиз амаки ҳам бор
эди. Оломон новча йигитни ўраб олди:
— Нимага асосланиб бизни йўлдан қолдира-
япсиз?

— Биз гувоҳ, шофёр ҳеч кимдан пул олгани
йўқ!
— Э, шунча одам ёлғон гапирадими?
— Аллақандай бир тирмизанка ишониб, шун-
ча одамни йўлдан қолдираганим, а?

— Онанг айлангур, мошинада болалар бор,
иссинда қийналиб кетишди, бояқишлар!
— Оғир бўл, ука, шунча одам ёлғон гапи-
радими?

Четда қолган Рауф биқинига кучли туртки
еб, ортга ўтирилди. Йўғон билак ўқрайиб ту-
рарди.
— Мендан пул олгани йўқ, деб айт! — де-
ди у тишларини гичирлатиб. — Бўлмаса, нақ
адабингни бераман! Эшитдингми?!

Сариқ йигитчага ҳам шу тариқа дўқ қил-
ганди, йигитчанинг ранги қув оқариб кетди.
Ризолик билдириб, бош ирағди.

— Ана, ўзларидан сўраг, мен улардан
пул олибманми? — деди у баланг овозда. —
Эв, сариқ, ман сандан пул олдимми? Сандан-
чи, ов?

Орага бирдан жимлик чўкди. Ҳаммининг кў-
зи уларда эди. Рауф сездди, ҳозир бир оғиз га-
пи кўп нарсани ҳал қилади. Новча йигитга на-
ради. Аммо унинг кўзи сариқ йигитчада эди.

— Йўқ... бу акам мендан... олгани йўқ, —
деди сариқ йигитча.
— Ана эшитдингизми?! — деди йўғон би-
лак тушигини сарчагити. Новча йигитнинг кўзла-
рида ҳайрат, сўнг чорасизлик ифодаси қалқиди.
Қўлидаги қоғозни асабий гичимлади: «Э, уят-э!
Юлғични ҳимоя қилиб ўтирибсизлар! Э, одамни
ҳар нарса бўлгани яхши...»

Автобус томон отилган одамон унинг гапи-
га зигирча парво қилмади. Эшикда Рауф йў-
ғон билакка дуч келди. У кўзларини қақчай-
тириб турарди:
— Бир оғиз йўқ, десанг, ўларминдиги?
Семиз амаки орага тушган бўлди.
— Бир гал кечиринг, акаси ёшда ҳали.

РАУФ АВТОБУСГА чиқиб, таъна-дашном-
лар остида қолди. Ким оғзинга нима келса,
шунини айтиди. Шу тобда ўзини ҳимоя қилиш
учун унда на сўз, на журъат бор эди.
Автобус йўлининг танооини тортиб, тобора
илгариларди.

Абдумажид АЗИМ

ЯПРОҚ

Баргдек узилиб кетсам,
Унутмас мени боғим.
Усмон НОСИР

Баргинам, баргинам нега узилдинг,
Бемаҳал бандингдан узилдинг нечун?
Ҳар кузак негадир кўнглим бузилди,
Юрагим япроқдек титради нигун.
Бир ҳасрат кўксингда қолибди пинҳон,
Бир шодлик кўзингда бўлди жувонмарг.
Бу қандай гулдур, бу қандай исён
Учишга шайландинг мисоли бир барг?!
Орзулар бу боғда етим қолмагай,
Ҳеч адо бўлмагай ёнишлар бироқ.
Сендайин япрогин асрай олманган,
Боғбинни қаргагим келди кўпроқ!
Мен нени кўрибман ҳаётни таниб,
Неларга гувоҳдир бу кўҳна жаҳон?
Сени узган кўллар синдик у аниқ,
Шодумон қулмасман, япрогим, ҳамон.

ДАЪВАТ

Давр айбормас,
даврни сўкманг
Маломат ўқларин отманг замонга.
Ҳеч қачон заминга кўзёшни тўкманг,
Тош қилиб кўзёшни отинг осмонга.
Токи бу тош усчин
ганимлар ёққа.

Бу тош
ганимларнинг бошини ёрсин.
Ачинманг тўкилган кузги япроққа,
Дарахтин овутманг,
йиглаб оқ урсин!
Елғон шiorларни тўқиб ўзингиз,
Улусни алдаманг,
чайнаманг сўзини.

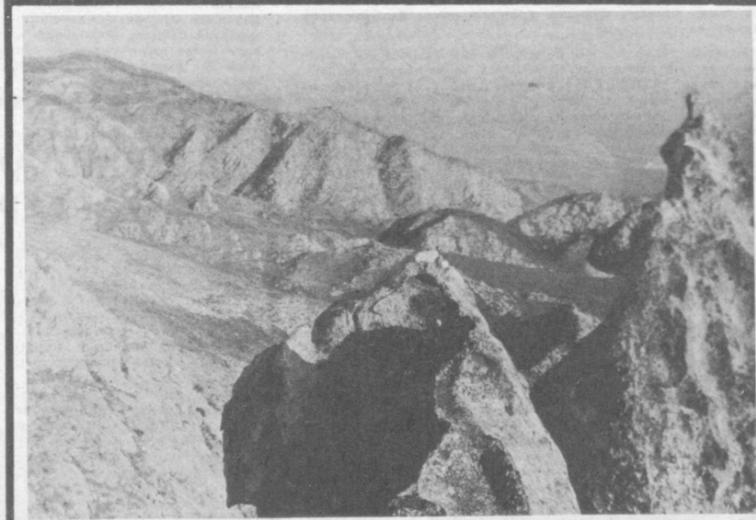
Чиранманг,
пахтаси чиқиб кўзингиз,
Авалло ажратинг душманини,
дўстни!
Майли, кўрқувларни узлатга ташланг,
Уткинчи ҳислардан юраклар тонсин.
Ҳар бир ишорангиз, ҳар сўзингиздан
Манов ухлаётган
одам уйғонсин!

Сўзни байроқ қилиб кўтарган эрлар,
Сиздан журъат кутар Ватан, Халқ, Замин.

Тирик виждон билан ёзингиз шеърлар,
Қорин ганиминимас,
ўйлаб юрт ганини!
Сизга оғир бўлар бу йўл эҳтимол,
Етиб боролмассиз,
қуларсиз йўлда.
Аммо юрагини очиб бемалол,
Куйлай ололганини ҳақ турар қўллаб!

Кечаётган гофил асрлар,
Уйғонади бу тонгда бўзлаб.
Тарс ёрилиб кўҳна қабрлар,
Марҳумлар ҳам юборар сўзлаб...
Уйғонаман руҳимда титроқ,
Охларимни ичимга ютиб.
Зулумотни унутиб бироқ,
Еруғлики энтикиб кутиб...

Нурота тоғлари

А. ЖУМАЕВ фотоси

НЕЙИНГИ ПАЙТЛАРДА моддий ва маънавий ҳаётадаги янгиликлар, демократия ва ошқоралик борасида дадил қадимлар қўйилмади...

Тарих ва маданиятимизнинг илдизлари узоқ ўтмишга бориб тақалади. Биз ашб турган бу юрт ўтмишга...

Умуман, халқимиз ва маданиятимиз тарихи султ ўрганилмоқда. Бундай султқшлик бизни орқага...

Бугунги кунда матбуотнинг, зиёлининг вазифини халқнинг ташаббускорлигини ошириш...

Биз бугунда сталинпарастлик ва турғунлик йилларининг...

Шундай муаммолардан бири — «инқилобгача ўзбек халқи...

Аждодларимизнинг эрамини аввалда ҳам, араблар босқини...

ХАЛҚИМИЗНИНГ инқилобдан аввалги саводи, маданияти...

хорода эса 200 минг одам яшагани, 400 масжид, 30 мадраса...

«Комус ул-аълмо» тўртинчи жилдининг 2984-саҳифасида...

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

ТАРИХ ВА ТАҚДИР

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

сохта «хавфдан огоҳ этарак, «тамерланомани», «бобуромани»...

НАЗАРИМДА, Бобур ва Бобурийлар шажарасини муфассал баён қилган мақола...

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

уруши тарихдан маълуму машҳур эканини билиш рус адабиёти учун кифойдир...

Антиох князь Дмитрийнинг тўртинчи ўғли бўлиб, 1708 йилнинг 10 сентябрида...

Азим Сунонинг профессор Г. Ҳидоят «тамерланомани»да айблатган шеърини...

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

Ам Қошқоннинг, текст қилгичлигини «Чингизхон» даги тарихи беради...

АТОҚЛИ 1988 йилда жилда босилган қисм бо 1260 — ичда С топан 1 аммо б...

Олт Темуридан х тасдиқ жилда ёки 4 ранг — Турк машҳур...

Тар лаган наф қ ўзгариш гапар рес газет ўқий да ўзбек з ҳақида нот мевланом хавфлардан тўғри тасавв расида ўйлар...

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

УЙ КИМНИКИ?

Қариб тўрт йил Тошкентда бўлмаган эдим. Бу йил эса икки бор иелдим...

Абдуқун, мени мактуб йўллашга ундаган воқеа кўркам шайрига ҳуснига доғ тушираётган...

Айтаялик, сиз эрта тонгда ёни нечаси поездан тушиб, трамвайга ўтиридингиз...

Бу билан мен Тошкентда жорий этилган ягона абонемент системасини қораламоччи эмасман...

Тошкентда биринчи гал июнь ойида бўлдим. 7-трамвай Жанубий темир йўл вокзалига келиб тўхтагача...

ТРАМВАЙДАГИ ПУПСА

Йўловчилар тушиб бўлдилар. Ҳайдовчининг ёнида маст шериги пайдо бўлди...

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

«Ўзбекистон халқлари тарихида» (рус тилида, Тошкент, 1947) тўққизинчида...

Оқушлар сирлашганда

